

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 106/2023-8

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Tdo 96/2021 z 27. júla 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 23. novembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 2 Tdo 96/2021 z 27. júla 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že rozsudkom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) č. k. 1 To 29/2021 zo 7. júna 2021 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) bol sťažovateľ uznaný vinným zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a ods. 2 písm. c) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona a § 47 ods. 2 Trestného zákona, za čo mu bol s poukazom na § 47 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov (tzv. trikrát a dost’).

3. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že ho odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, že napriek tomu, že mu hrozil trest odňatia slobody na 25 rokov až doživotie, nebol povinne právne zastúpený hneď po vznesení obvinenia. Rovnako bol poučený bez prítomnosti obhajcu.

5. Druhou námietkou sťažovateľa je tvrdenie, že všeobecné súdy sa vôbec nezaoberali dôkazmi v jeho prospech, inak by ho museli spod obžaloby oslobodiť.

III. Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy napadnutým uznesením, ktorým najvyšší súd odmietol sťažovateľovo dovolanie v jeho trestnej veci.

7. Ústavný súd stabilne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06).

8. Aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva pri práve na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby vnútroštátne súdy dostatočne jasne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, a to za súčasného rešpektovania práva na obhajobu (rozsudok vo veci Hadjianastassiou proti Grécku zo 16. 12. 1992, sťažnosť č. 12945/87, bod 33). Rozsah povinnosti uviesť dôvody, ktorý sa odlišuje v závislosti od povahy rozhodnutia, musí byť určený vo svetle okolností prípadu (rozsudok vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 29). Aj keď vnútroštátne súdy nie sú povinné dať odpoveď na všetky im predložené argumenty (rozsudok vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa zaoberali všetkými podstatnými otázkami prípadu (rozsudok vo veci Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 30) a že dali konkrétnu a jednoznačnú odpoveď na argumenty, ktoré sú pre výsledok prípadu rozhodujúce [rozsudok Veľkej komory vo veci Moreira Ferreira proti Portugalsku (č. 2) z 11. 7. 2017, sťažnosť č. 19867/12, bod 84]. Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež rozsudok vo veci Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

9. Článok 50 ods. 3 ústavy oprávneným osobám zaručuje, že budú mať čas na prípravu obhajoby, ako aj možnosť pripraviť si obhajobu a že obhajobu budú môcť predniesť právne významným spôsobom buď osobne, alebo prostredníctvom svojho obhajcu. Uplatnené právo na obhajobu však

oprávnenej osobe nezaručuje dosiahnutie takého rozhodnutia súdu, o aké sa usiluje pomocou obhajoby. Účelom práva zaručeného čl. 50 ods. 3 ústavy je poskytnutie príležitosti brániť sa obvineniu zo spáchania trestného činu (III. ÚS 148/05).

10. Ustanovenie o povinnej obhajobe sleduje naplnenie účelu čl. 50 ods. 3 ústavy, ktorým je náležitá možnosť dotknutej osoby brániť sa trestnému obvineniu, čím sa zabezpečuje rovnosť zbraní medzi obvineným (obžalovaným) a prokurátorom. Závažnosť trestného obvinenia a hroziaceho trestu je relevantným dôvodom na poskytnutie či zabezpečenie (povinnej) obhajoby (pozri bližšie rozsudok Veľkej komory vo veci Correia de Matos proti Portugalsku zo 4. 4. 2018, bod 132 a nasl.).

11. V prípade obmedzenia prístupu k právnej pomoci (obhajcovi) je potrebné vyhodnotiť dopad takéhoto obmedzenia na spravodlivosť konania ako celku (rozsudok vo veci Ibrahim a ďalší proti Spojenému kráľovstvu z 13. 9. 2016, sťažnosti č. 50541/08, č. 50571/08, č. 50573/08 a č. 40351/09, bod 262). Právo na obhajobu je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie cieľom samo o sebe. Ak je do práva na obhajobu zo strany štátnych orgánov zasiahnuté, je potrebné tento zásah vyhodnotiť s ohľadom na okolnosti prípadu a v rámci posudzovania spravodlivosti konania ako celku.

12. Ústavný súd si, zohľadňujúc praktickú situáciu sťažovateľa (výkon trestu odňatia slobody) a závažnosť jeho námietok [nedostatok právneho zastúpenia v trestnom konaní, v ktorom mu hrozil trest odňatia slobody na 25 rokov až doživotie – povinná obhajoba v zmysle § 37 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov], zdôrazňujúc pritom materiálny prístup k ochrane ústavnosti, vyžiadal napadnuté uznesenie od najvyššieho súdu a následne ho v rámci námietok sťažovateľa preskúmal.

13. Najvyšší súd k námietke sťažovateľa o nerešpektovaní zákonných ustanovení o povinnej obhajobe uviedol (s. 13 a nasl.), že sťažovateľ v čase od 10. marca do 12. marca 2020, teda od vznesenia obvinenia do jeho vzatia do väzby, keď mu bol ustanovený obhajca, skutočne nebol právne zastúpený v rozpore s už označeným ustanovením Trestného poriadku. Z uvedeného dôvodu nebolo možné zo strany konajúcich súdov prihliadať na jeho priznávajúce výpovede z 10. a 12. marca 2020, a preto tieto neboli na hlavnom pojednávaní ani prečítané. O neprihliadaní na tieto výpovede svedčí aj skutočnosť, že sťažovateľ bol oslobodený spod obžaloby za skutok zo 4. marca 2020, keď okrem jeho (nezákonnej) výpovede neexistovali žiadne usvedčujúce dôkazy o tom, že by ho spáchal. Najvyšší súd vzhľadom na uvedené dospel k záveru, že postup, keď všeobecné súdy neprihliadali na dôkazy, ktoré boli zabezpečené pred tým, ako mal sťažovateľ ustanoveného obhajcu (v období od 10. do 12. marca 2020, teda 2 dni, pozn.), bol zákonný a správny, a dovolacia námietka sťažovateľa o nerešpektovaní povinnej obhajoby tak nebola dôvodná.

14. Z citovanej časti napadnutého uznesenia sa ústavný súd presvedčil, že na námietku sťažovateľa o nerešpektovaní povinnej obhajoby bola zo strany najvyššieho súdu poskytnutá relevantná a presvedčivá odpoveď. Pochybenie orgánov činných v trestnom konaní pri prvotnom výsluchu sťažovateľa bolo následne (o dva dni) napravené pri rozhodovaní o jeho väzbe, keď mu bol ustanovený obhajca, pričom konajúce súdy na dôkazy získané do momentu, keď bol sťažovateľovi obhajca ustanovený, neprihliadali. Uvedené sa okrem iného premietlo aj do oslobodenia

sťažovateľa spod obžaloby za jeden zo skutkov, ku ktorého spáchaníu sa bez poskytnutia právnej pomoci sám priznal.

15. Ústavný súd v tomto smere dopĺňa, že sťažovateľ pred ústavným súdom nepoukázal na žiadne iné dôkazy, ktoré by všeobecnými súdmi boli zohľadnené, pričom by vzhľadom na požiadavku povinnej obhajoby zohľadnené byť nemali. Jeho námietka prednesená ústavnému súdu je v podstate zopakovaním jeho dovolacej námietky, ktorú už náležitým spôsobom preskúmal najvyšší súd.

16. Pokiaľ sťažovateľ namieta, že všeobecné súdy sa v jeho veci nezaoberali dôkazmi v jeho prospech, ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že preskúmanie správnosti a úplnosti zisteného skutku nie je predmetom dovolacieho konania, a preto sa ním najvyšší súd bližšie nezaoberal.

17. V takejto situácii by sťažovateľ mal svoje námietky smerovať proti rozsudku krajského súdu, čo však neurobil. Odhliadnuc od uvedeného, ústavný súd konštatuje, že ani v prípade smerovania ústavnej sťažnosti proti rozsudku krajského súdu (a predložení jeho kópie zo strany sťažovateľa za súčasného splnenia podmienky právneho zastúpenia pred ústavným súdom, pozn.) by nebolo možné považovať túto jeho námietku za dostatočne určitú, a teda ani relevantnú. Sťažovateľ pred ústavným súdom totiž len poukázal na dôkazy, ktoré interpretuje ako dôkazy v jeho prospech, zatiaľ čo nijakým relevantným spôsobom nespochybnil dôkazy, na ktorých bolo jeho odsúdenie založené.

18. Zohľadňujúc už uvedené závery, ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na predloženie splnomocnenia pre ním zvoleného právneho zástupcu, keďže po preskúmaní napadnutého uznesenia je už na prvý pohľad zrejmé, že námietkam sťažovateľa nemožno prisvedčiť.

19. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 16. februára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu